

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра сімейної та спеціальної педагогіки і психології

ЛІТОВЧЕНКО О.В.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЛОГОПЕДИЧНЕ КОНСУЛЬТУВАННЯ»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта**

Одеса 2026

*Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
протокол № 14 від «28» травня 2026 року*

Рецензенти:

Бутузова Л.П. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, логопедії та інклюзивної освіти Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Ковиліна В.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського.

Літовченко О.В., Тубичко Ю.О.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Логопедичне консультування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 012 Дошкільна освіта: метод. реком. Одеса, Університет Ушинського, 2026. 37 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Логопедичне консультування» містять: передмову, загальну інформацію про навчальну дисципліну, теми лекційного курсу, плани семінарських занять, методичні рекомендації до організації для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань, глосарій.

@Університет Ушинського, 2026

@ О.В. Літовченко

ЗМІСТ	
ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	7
1.1 Опис навчальної дисципліни.....	7
1.2 Критерії оцінювання за різними видами роботи.....	8
РОЗДІЛ 2. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ	16
РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	19
3.1.Теми практичних занять.....	19
РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ	25
РОЗДІЛ 5. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ	30
5.1 Приблизна тематика есе.....	30
5.2 Методичні вказівки щодо оформлення есе.....	32
ГЛОСАРІЙ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	35

ВСТУП

«Логопедичне консультування» має на меті формування у здобувачів вищої освіти системного бачення консультативної діяльності вихователя у сфері мовленнєвого розвитку та корекційної підтримки дітей дошкільного віку. Її філософія ґрунтується на поєднанні гуманістичної педагогіки, логопедії та психологічного консультування й передбачає розвиток професійної компетентності майбутніх вихователів у сфері налагодження партнерської взаємодії з батьками, колегами та логопедами.

Курс орієнтує майбутнього фахівця на усвідомлення важливості мовленнєвої культури як передумови розвитку особистості дитини та необхідності ранньої діагностики і превентивного впливу в роботі з мовленнєвими порушеннями. Центральним є розуміння консультування як процесу підтримки батьків і педагогів у виборі адекватних методів допомоги, що враховують індивідуальні особливості дитини, її освітнє середовище та сімейний контекст.

Філософія дисципліни спирається на такі ключові цінності: дитиноцентризм – визнання унікальності мовленнєвого розвитку кожної дитини та необхідності індивідуального підходу; інклюзивність – забезпечення рівних умов консультування для батьків дітей з типовим розвитком і дітей з особливими освітніми потребами; науковість та доказовість – використання сучасних знань логопедії, психології, педагогіки й соціальних наук; партнерство – активна взаємодія з родиною, педагогами та спеціалістами закладу дошкільної освіти; професійна етика – дотримання принципів конфіденційності, толерантності й відповідальності у процесі консультування.

Зміст курсу сприяє формуванню у студентів умінь визначати консультативні запити, аналізувати мовленнєві потреби дитини, добирати оптимальні методи підтримки та надавати рекомендації батькам і педагогам щодо створення сприятливих умов для розвитку мовлення.

У такий спосіб дисципліна формує цілісну професійну позицію майбутнього вихователя, який здатний не лише організувати освітній процес, але й надавати компетентну консультативну допомогу в питаннях мовленнєвого розвитку й корекції.

Мета навчальної дисципліни «Логопедичне консультування» є озброєння студентів науково-теоретичними засадами логопедії, знаннями про специфіку проявлення та логопедичну корекцію різних видів мовної патології у дітей

Очікувані результати навчання з дисципліни:

Знати:

- основи логопедичного консультування, його завдання та принципи;
- особливості мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку, критерії норми та відхилень;
- психолого-педагогічні умови ефективного консультування батьків та педагогів;
- сучасні методи діагностики й корекції мовлення, доступні для ознайомлення вихователя.
- вплив мовленнєвих порушень на психофізичний стан дитини;
- основи профілактики мовленнєвих розладів у дітей дошкільного віку.
- етичні норми логопедичного консультування;
- сучасні наукові джерела й методики у сфері логопедії та консультування;
- можливості використання ІКТ у логопедичному консультуванні.

Вміти:

- визначати запити батьків та педагогів щодо мовленнєвого розвитку дитини;
- аналізувати результати обстеження мовлення, формулювати рекомендації для сім'ї й колег;
- планувати процес логопедичного консультування відповідно до потреб

- використовувати здоров'язберезувальні технології у роботі з дітьми з особливими мовленнєвими потребами;
- надавати батькам рекомендації з профілактики мовленнєвих порушень.
- налагоджувати довірливий контакт із батьками, педагогами та логопедом;
- здійснювати консультування з урахуванням культурних, мовних та сімейних особливостей;
- організовувати спільну роботу з логопедом і вихователем для підтримки дитини.
- добирати й застосовувати сучасні методики й технології для вдосконалення професійної компетентності;
- здійснювати самоосвіту та підвищення кваліфікації у сфері логопедії.

РОЗДІЛ 1.

ОПИС ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Статус дисципліни: вибіркова	
Змістових модулів – 2		Мова навчання: українська	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: доповідь/есе	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта ОПП: Дошкільна освіта. Логопедія в закладах дошкільної освіти	Семестр	
Загальна кількість годин – 120		8-й	8-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		20 год.	8 год.
		Самостійна робота	
		74 год.	96 год.
		Індивідуальні завдання:	
10 год.	10 год.		
		Вид контролю: залік	

1.2. Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання (з використанням ШІ)	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконане завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
Самостійна робота (з використанням ШІ)	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання

		мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Письмова (від 1-3 балів) Контрольна робота (без використання ШІ)	0-1	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь
	2-4	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь
	5-7	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь
	8-10	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь) (з використанням ШІ)	0	Завдання не виконано; доповідь має компелятивний характер; висловлювання не відповідає (за змістом і формою) вимогам. Презентація відсутня. Не вказано факту використання ШІ
	1 – 2	Зміст доповіді відповідає заявленій темі, проте тема розкрита частково. Наведені дані і факти обґрунтовують чи ілюструють сформульовані тези частково (не більше 3 зауважень). Достовірність інформації у доповіді має зауваження щодо двох вимог з трьох (точності, обґрунтованості, наявності посилань на джерела первинної інформації). Робота характеризується змістовою цілісністю, зв'язністю і послідовністю викладу, допущено не більше 1 логічної помилки. Композиційна структура промови витримана. Недоліки спостерігаються під час аргументації основних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків. Здобувач переважно дотримується лексичних, граматичних, стилістичних норм усного мовлення, проте припускається помилок різного характеру. Здобувач почуває себе скуто, невпевнено і напружено. Ефективність промови невисока через відсутність контакту з аудиторією, недоцільне

	<p>використання прийомів зацікавлення і утримання уваги слухачів, добір недостатньої кількості аргументів, небагатий арсенал лінгвістичних та екстралінгвістичних засобів. Мультимедійна презентація значною мірою не відповідає вимогам: відсутній титульний слайд, список використаних джерел, відсутнє логічне завершення презентації у вигляді висновків, змістовного узагальнення. Створено так званий «реферат з малюнками», тобто використано слайди з текстовою інформацією, переписаною з підручників, посібників, інтернету, замість формулювання тез чи ключових, опорних слів та фраз. Порушення вимог щодо дизайну презентації: відсутність стильової єдності в оформленні всіх слайдів презентації; невідповідність кольору фону та тексту; невдалий вибір кольорової гами, використання в дизайні більше 3-х базових кольорів; використання шрифтів, що утруднюють сприйняття тексту; відсутність відступів від краю слайду (поля). Наявність граматичних помилок. Вказано факт використання ШІ. Продемонстровано аналіз і редагування згенерованого тексту.</p>
3 – 4	<p>Зміст доповіді відповідає заявленій темі, проте тема розкрита не повно / наявні фрагменти, які не відповідають темі. Наведені дані і факти обґрунтовують чи ілюструють сформульовані тези частково (не більше 2 зауважень). Достовірність інформації у доповіді має зауваження щодо однієї з вимог (точності, обґрунтованості, наявності посилань на джерела первинної інформації). Здобувач демонструє сформованість умінь і навичок правильного (не більше 2 помилок) і переконливого мовлення, володіє навичками доцільної побудови промови, аргументованого доведення тез, проте відтворює завчений текст, не враховуючи особливості усного мовлення, обмежено послуговується ораторськими прийомами зацікавлення і утримання уваги слухачів, втрачає контакт з аудиторією. Засоби виразності використовуються не завжди доцільно. Під час виступу здобувач відчувається достатньо впевнено. Не дотримано всіх вимог до створення</p>

	<p>мультимедійної презентації: спостерігається незначна інформаційна надмірність тексту презентації, чи/та перевантаженість ілюстративним матеріалом. Ілюстрації та графічні елементи органічно доповнюють текст, проте є незначні недоліки дизайну презентації. Вказано факт використання ШІ. Продемонстровано редагування згенерованого тексту: є власні думки, творчий підхід.</p>
5	<p>Зміст доповіді відповідає заявленій темі. Здобувач глибоко, повно й обґрунтовано розглядає предмет дослідження, посилається на джерела первинної інформації, подає узагальнення альтернативних теоретичних підходів в межах досліджуваної проблеми. Наведені дані й факти адекватно обґрунтовують чи ілюструють тези доповіді. Текст характеризується цілісністю та композиційною грамотністю. Використано достатній обсяг високоякісних інформаційних джерел. Здобувач демонструє вміння будувати розгорнутий монолог з фахової проблематики, логічно, правильно, точно, етично й емоційно висловлювати думку відповідно до змісту, умов комунікації й адресата, застосовуючи основні закони риторики і прагнучи при цьому виробити індивідуальний стиль. Студент володіє технікою і культурою мовлення, демонструє слухачам процес зародження і розвитку думки, використовує цитування, прийоми драматизації виступу, вдало імпровізує. Доповідь викликала велике зацікавлення й жваве обговорення у студентському середовищі, наявні позитивні коментарі. Навчальна презентація виконана з дотриманням усіх вимог: наявні усі структурні елементи; інформацію ретельно структуровано, представлено лаконічно, максимально інформативно, дотримано принципів науковості, послідовності у відборі текстового матеріалу; гармонійний дизайн; дотримано правил використання шрифтів, кольорового поєднання, стильової єдності оформлення; ілюстрації відповідають змісту презентації; дотримано норм літературної мови. Презентація вповні ілюструє й унаочнює доповідь. Дотримано академічних стандартів без використання ШІ.</p>

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе) (без використання ШП)	0 балів	Завдання не виконано; есе має компілятивний характер; висловлювання не відповідає (за змістом і формою) вимогам, які висуваються до жанру академічного есе.
	1 – 3 бали	Здобувач демонструє неглибоку обізнаність з темою, її інтерпретація поверхова, судження подеколи компелятивні. У роботі простежується комунікативний задум автора, представлений традиційний або обмежений набір ідей, відсутня діалогова (дискусійна) основа. Композиційна структура есе загалом витримана, проте наявні суттєві недоліки в аргументації основних положень, встановленні причинно-наслідкових зв'язків (не більше 2 логічних помилок), фрагменти іноді не пов'язані між собою, опущений аналіз суттєвих характеристик явища, не аналізуються альтернативні погляди на проблему. Спостерігається невдале поєднання теорії з фактичним матеріалом, використання риторики (тверджень) замість аргументації (доказів). Здобувач демонструє бідний словниковий запас, одноманітність граматичного ладу мови; спостерігається порушення мовностилістичних норм наукового стилю, зокрема наявне недоречне використання засобів виразності, неточне вживання термінології тощо; порушуються орфографічні й пунктуаційні норми.
	4 – 6 балів	Здобувач демонструє розуміння проблеми, чітко її формулює, проте розкриває її на низькому теоретичному рівні / заявлена тема розкрита не повно / наявні фрагменти, які не відповідають темі. Авторська модальність і оцінність виявляється невиразно. Здобувач загалом володіє навичками створення академічного тексту, аргументованого доведення тез, загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе, проте стиль викладу, використана лексика і термінологія не завжди відповідає академічним стандартам. Робота характеризується змістовою цілісністю і послідовністю викладу, проте логічно упорядковані думки не пов'язані між собою мовними засобами; вказані наявні альтернативні погляди на проблему без їх адекватної оцінки; спостерігаються порушення у використанні прийомів порівняння й

		узагальнення. Використано змішаний стиль викладу з превалюванням неформального. Здобувач переважно дотримується лексичних, граматичних норм наукового стилю, проте наявні окремі орфографічні і синтаксичні помилки.
	7 – 9 балів	Здобувач демонструє розуміння проблеми, розкриває її на достатньому теоретичному рівні, присутня авторська модальність, оцінність, проте інтерпретація теми недостатньо глибока і самостійна. Здобувач загалом володіє навичками створення академічного тексту, аргументованого доведення, проте тези й приклади не завжди переконливі, здобувач переважно використовує традиційні форми доведення. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе, проте стиль викладу, використана лексика і термінологія не завжди відповідає академічним стандартам; виклад зрозумілий і чіткий; наявні незначні порушення логіки чи послідовності викладу; пояснюються альтернативні погляди на проблему та їх оцінка; використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення. Текст загалом оформлено правильно, але трапляються поодинокі порушення орфографічних чи пунктуаційних норм.
	10 балів	Здобувач демонструє глибоке розуміння проблеми, чітко її формулює, розкриває на високому теоретичному рівні, обґрунтовано використовує відомості з наукових джерел. Інтерпретація теми глибока й самостійна, переважає авторська модальність й оцінність. Загальна форма викладу відповідає жанру академічного есе; виклад зрозумілий і чіткий; стиль викладу відповідає академічним стандартам. Багатий словниковий запас, лексичні (зокрема термінологічні) та стилістичні засоби використовуються повністю адекватно й виразно. Наведені доведення логічні і обґрунтовані; сформульовані тези переконливі, супроводжуються грамотною аргументацією власної позиції; подаються альтернативні погляди на проблему та їх особиста оцінка автором; доречно й грамотно використовуються прийоми порівняння, зіставлення й узагальнення; судження свідчать про

		самостійність мислення і широту кругозору автора. Текст повністю відповідає вимогам точності й правильності мовлення; допущені окремі (1-2) мовленнєві або стилістичні огріхи.
--	--	--

Критерії оцінювання підсумкового контролю (залік)

Для навчальної дисципліни «Логопедичне консультування» навчальним планом передбачено підсумковий контроль у формі заліку. Кількість балів, необхідних для заліку (не менше 60), студент отримує під час участі у практичних заняттях, виконання всіх видів самостійної роботи. Здобувач повинен надати короткий коментар: як саме він використовував ШІ? Що вдалося, а що було неточним? Як він оцінює його допомогу? (Це дозволяє побачити процес мислення, а не лише результат).

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері діагностики та корекції мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку з вадами психофізіологічного та мовленнєвого розвитку. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82 – 89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері діагностики та корекції мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку з вадами психофізіологічного та мовленнєвого розвитку, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.

Добре (74 – 81 C)	Здобувач на достатньому рівні володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо основних мовленнєвих порушень в аспекті: етіології, симптоматики, класифікації, методи і прийоми логопедичного обстеження і впливу. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64 – 73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, котрі є визначальними і орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Здобувач розуміє практичні завдання, має пропозиції щодо напрямку їх вирішення. Самостійно вирішує завдання за зразком, допускає значну кількість неточностей, помилок, котрі усуває під керівництвом викладача, підтримки з боку однокурсників. Розуміє основні закономірності мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку.
Задовільно (60 – 63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо основних закономірностей мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку несистемні, фрагментарні. Виконання практичних завдань, формалізоване: є відповідність алгоритму, виконує практичні завдання за підтримки з боку викладача зі значними труднощами; відсутнє глибоке розуміння про теоретичні і методологічні основи логопедії.
Незадовільно (35 – 59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини обсягу навчального змісту, передбаченого програмою навчальної дисципліни. Відсутнє цілісне усвідомлення навчального матеріалу. Здобувач працює пасивно, практичні завдання виконує переважно з помилками, виправляє помилки лише при виконанні нескладних практичних завдань. Здобувач допускається до повторного складання заліку.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до заліку та проходить повторне вивчення дисципліни.

РОЗДІЛ 2.

ТЕМИ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ

Тема 1. Завдання, принципи, методи і прийоми психолого-педагогічного обстеження дітей-логопатів. Індивідуальні психолого-педагогічні характеристики. Підбір методичних матеріалів, послідовність та особливості проведення логопедичного обстеження дітей з порушеннями мовленнєвої діяльності. Обговорення результатів обстеження. Ведення відповідної документації.

Тема 2. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень. У дітей, які мають порушення інтелекту, слуху, зору недорозвиток мовлення носить вторинний характер (наприклад, у дітей з розумовою відсталістю і алалією, розумовою відсталістю і дизартрією тощо). В інших випадках порушення мовленнєвого розвитку є первинним дефектом і спостерігаються у дітей з різними вадами мовлення. Диференційна діагностика порушень мовлення в дітей.

Тема 3. Загальний огляд мовленнєвих порушень, напрямки корекційної роботи. Поняття про різні види мовлення – внутрішнє і зовнішнє, усне та письмове. Клінічна характеристика мовленнєвих порушень: недоліки фонетичного боку мовлення (дислалія, ринолалія, дизартрія), недоліки слово і фразо утворення (ЗНМ, алалія, афазія), недоліки мелодико-інтонаційні (ринофонія, дисфонія), темпо-ритмічні порушення заїкання, недоліки писемного мовлення.

Тема 4. Напрямки корекційної роботи при порушенні фонетичного стану мовлення та структурно-семантичного боку мовлення. Корекційна робота. Ігри, вправи на розвиток пам'яті, уваги, моторики, мовлення.

Тема 5. Диференційна діагностика та логопедична робота з слабчочуючими дітьми. Слабчочуючі діти. Розповсюдженість порушень слуху, причини та механізми порушень. Вплив порушень слуху на психічний і мовленнєвий розвиток дітей. Класифікація дітей із порушеннями слуху: за

ступенем зниження слуху, за рівнем сформованості мовлення. Особливості формування мовлення у дітей із порушенням слуху. Обстеження осіб із зниженим слухом. Диференційна діагностика слабочуючих дітей та дітей з порушенням мовлення.

Обстеження немовленнєвих функцій. Обстеження імпресивного та експресивного мовлення (фонетико-фонематичної, лексико-граматичної сторони, зв'язного мовлення), логопедичний висновок. Комплексна корекційна робота із слабчучими дітьми. Принципи та система корекційної роботи з розвитку мовлення слабчучих дітей в установах різного типу: масових, спеціальних (дошкільних, шкільних). Усунення різних форм мовленнєвих розладів при порушеннях слуху. Умови, що зумовлюють ефективність корекційного впливу.

Тема 6. Особливості логопедичної роботи з дітьми із РДА. Особливості логопедичної роботи з дітьми із РДА Аналіз сучасних корекційних методик. Зміст, основні напрямки і методи корекційно-логопедичного впливу при подоланні мовленнєвих вад у дітей з РДА.

Тема 7. Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелекту. Особливості мовленнєвого розвитку РВД. Механізм порушення мовленнєвого розвитку розумово-відсталих. Особливості мовленнєвого розвитку РВД. Диференційна діагностика розумово-відсталих дітей та дітей з мовленнєвими вадами. Зміст та методика психолого-логопедичного обстеження РВД. Особливості логопедичної роботи з розумово відсталими дітьми. Подолання порушень фонетичної сторони мовлення. Корекція порушень лексико-граматичної будови. Формування зв'язного мовлення.

Особливості логопедичної роботи з дітьми із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Структура дефекту у дітей із затримкою психічного розвитку (мовленнєва і немовленнєва симптоматика). Поняття про ЗПР у дітей. Класифікація дітей із ЗПР. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ЗПР. Розвиток мовлення і мислення у дітей із ЗПР. Зміст та методика

психолого-логопедичного обстеження дітей із ЗПР. Особливості логопедичної роботи з дітьми із ЗПР. Аналіз сучасних корекційних методик. Зміст, основні напрямки і методи корекційно-логопедичного впливу при подоланні мовленнєвих вад у дітей ЗПР. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з РДА. Напрями корекційної роботи з РДА.

Тема 8. Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП. Структура дефекту у дітей із ДЦП (мовленнєва і немовленнєва симптоматика). Поняття про ДЦП у дітей. Класифікація дітей із дизартрією. Психолого-педагогічна характеристика дітей із ДЦП. Розвиток мовлення і мислення у дітей із ДЦП. Диференційна діагностика дітей з дислалією та дизартрією. Особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП.

РОЗДІЛ 3.
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

3.1. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	<i>Вирішення практичних завдань</i> принципи, методи і прийоми психолого-педагогічного обстеження дітей-логопатів.	2	1
2	<i>Діагностування</i> Диференційна діагностика мовленнєвих порушень.	2	1
3	<i>Семінар</i> Загальний огляд мовленнєвих порушень, напрямки корекційної роботи.	2	1
4	<i>Майстер-клас</i> Напрямки корекційної роботи при порушенні фонетичного стану мовлення та структурно-семантичного боку мовлення.	2	1
5	<i>Вирішення практичних завдань</i> Диференційна діагностика та логопедична робота з слабчучими дітьми.	2	1
6	<i>Семінар</i> Диференційна діагностика та логопедична робота з дітьми з РДА.	2	1
7	<i>Діагностування</i> Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелекту.	4	1
8	<i>Семінар</i> Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП.	4	1
	Усього	20	8

Тема 1. Вирішення практичних завдань. Принципи, методи і прийоми психолого-педагогічного обстеження дітей-логопатів.

Форма організації на занятті (Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком)

1. Предмет, завдання, методи курсу логопедичне консультування.
2. Надайте визначення «логопедичне консультування».
3. Назвіть принципи на яких має будувати логопед роботу з сім'ями
4. З яких питань логопед має консультувати батьків?

Обов'язкове практичне завдання (Вирішення ситуативних задач)

1. Підготуйте план проведення батьківських зборів в логопедичній

групі.

2. Розробіть питання, які необхідно обговорити з батьками на консультації.

3. Розробіть анкету для батьків, яка допоможе уточнити стан їх зацікавленості у розвитку дитини, визначити їх потреби, з'ясувати чи задоволені вони корекційним процесом.

Рекомендована література

1. Богуш А. М. Методика розвитку мовлення дітей дошкільного віку : підручник. – Київ : Слово, 2015. – 376 с.
2. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопедія : підручник. Київ : Знання, 2010. 293 с.
3. Синьов В. М., Матвєєва М. П., Хохліна О. П. Основи дефектології. Київ : Вища школа, 2010. 368 с.
4. Тарасун В. В. Аутологія: теорія і практика : підручник. Київ : Вадекс, 2018. 590 с.

Тема 2. Діагностування. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень.

Форма організації на занятті (Відпрацювання практичних навичок)

1. Завдання та проблеми диференційної діагностики.
2. Принципи комплексної логопедичної діагностики.
3. Методичні рекомендації до логопедичної діагностики

Обов'язкове практичне завдання

1. Розробіть опитувальник для батьків для збору анамнезу.

Питання для консультації з батьками

- Чи були у дитини труднощі з мовленням раніше?
- Як дитина спілкується вдома?
- Чи виконує дитина домашні завдання логопеда?
- Які труднощі виникають у батьків?
- Скільки часу приділяється розвитку мовлення?
- Чи є зміни після занять?

Рекомендована література

1. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : навч.-метод. посіб. – Київ : АТОПОЛ, 2011. – 274 с.
2. Марія Монтессорі Метод наукової педагогіки, застосований до виховання дітей у дитячих будинках. Київ : Каравела, 2017.
3. Пахомова Н. Г. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. – Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2015. – 312 с.
4. Шеремет М. К. Логопедія : підручник. – Київ : Слово, 2014. – 672 с.

Тема 3. Семінар. Загальний огляд мовленнєвих порушень, напрямки корекційної роботи.

Форма організації на занятті (Відпрацювання практичних навичок)

- 1.Класифікація мовленнєвих порушень.
- 2.Організація роботи вчителя-логопеда в групі для дітей із ЗНМ.
- 3.Створення предметно-розвивального середовища.
- 4.Особливості використання наочності у роботі з дошкільниками із ЗНМ.
- 5.Соціальна роль логопеда в системі надання допомоги населенню.

Обов'язкове практичне завдання (вирішення ситуативних задач)

1. Вирішення логопедичної задачі на огляд мовленнєвих порушень

Рекомендована література

1. Лопатіна О. П. Корекційна робота з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення: навч. посіб. – Харків : Ранок, 2019. – 288 с.
2. Міністерство освіти і науки України. Методичні рекомендації щодо організації логопедичної допомоги дітям з порушеннями мовлення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua>
3. Тарасун В. В. Логопедична робота при порушеннях мовлення у дітей : навч. посіб. – Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. – 320 с.

Тема 4. Майстер-клас. Напрямки корекційної роботи при порушенні фонетичного стану мовлення та структурно-семантичного боку мовлення.

Форма організації на занятті (Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком.)

1. Розвиток фонематичного слуху і слухової пам'яті та уваги.
2. Формування первинних вмінь і навичок правильної вимови.
3. Формування комунікативних вмінь і навичок.
4. Для чого необхідно формувати мовленнєве дихання?

Обов'язкове практичне завдання

1. Підготувати та провести 5 ігор та 5 вправ на розвиток слухової уваги, мовного та фонематичного слуху.
2. Добрати 10 дієслів за темою «транспорт», та зробити семантичний аналіз.

Рекомендована література

1. Богуш А. М. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей дошкільного віку : підручник. Київ : Вища школа, 2010. 400 с.
2. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопедія : підручник. Київ : Знання, 2010. 293 с.
3. Тарасун В. В. Аутологія: теорія і практика : підручник. Київ : Вадекс, 2018. 590 с.
4. Філічева Т. Б., Чиркіна Г. В. Основи логопедії : навч. посіб. Київ : Освіта, 2008. 256 с.

Тема 5. Вирішення практичних завдань. Диференційна діагностика та логопедична робота з слабочуючими дітьми.

Форма організації на занятті (Відпрацювання практичних навичок)

1. Розкрийте особливості діагностування логопедом слабочуючих дітей
2. Розкрийте етапи корекційної роботи логопеда зі слабочуючими дітьми.

Обов'язкове практичне завдання

1. Продемонструвати підготовлені ігри та ігрові вправи з розвитку фонетичного та фонематичного слуху у дітей з мінімальними розладами слухової функції.
2. Проаналізувати відеоматеріали, визначити особливості роботи з постановки й автоматизації звуків мовлення, розвитку слухової уваги і слухового сприймання, розвитку словника та граматичного ладу мовлення дітей з порушеннями слуху. Схарактеризувати роботу спеціаліста (за

відеоматеріалами).

Рекомендована література

1. Боскіс Р. М. Глухі і слабочуючі діти. Київ : Радянська школа, 1988. 256 с.
2. Синьов В. М., Матвєєва М. П., Хохліна О. П. Основи дефектології. Київ : Вища школа, 2010. 368 с.
3. Тарасун В. В. Аутологія: теорія і практика : підручник. Київ : Вадекс, 2018. 590 с.
4. Філічева Т. Б., Чиркіна Г. В. Основи логопедії : навч. посіб. Київ : Освіта, 2008. 256 с.

Тема 6. Семінар. Диференційна діагностика та логопедична робота з дітьми з РДА.

Форма організації на занятті (Робота в мікрогрупі)

1. Розкрийте особливості діагностування логопедом дітей з РДА
2. Розкрийте етапи корекційної роботи логопеда з дітьми з РДА.

Обов'язкове практичне завдання

1. Скласти схему логопедичного обстеження дитини з РДА дошкільного та шкільного віку.

2. Визначити вимоги до дидактичного й, зокрема, наочного матеріалу, який можна використовувати з дітьми з РДА.

Рекомендована література

1. Колупаєва А. А. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : навч.-метод. посіб. – Київ : АТОПОЛ, 2011. – 274 с.
2. Сухіна І. С., Тетяна Скрипник. Психологічна модель раннього втручання для дітей з розладами аутистичного спектра : навч.-метод. посіб. Київ : Букрек, 2017.
3. Тетяна Скрипник. Феноменологія аутизму : монографія. Київ : Фенікс, 2010.

Тема 7. Діагностування. Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелекту.

Форма організації на занятті (Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком)

1.Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери.

2. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей із затримкою психічного розвитку.

3.Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із затримкою психічного розвитку.

Обов'язкове практичне завдання

1.Підібрати лексикограматичні вправи для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку із легкою за ступенем прояву розумовою відсталістю.

2.Підібрати тексти, використання яких сприятиме формуванню в них розумових дій.

Рекомендована література

1. Богуш А. М. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей дошкільного віку : підручник. Київ : Вища школа, 2010. 400 с.
2. Віктор Синьов, Матвєєва М. П., Хохліна О. П. Основи дефектології. Київ : Вища школа, 2010. 368 с.
3. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи. Київ : Самміт-Книга, 2009. 272 с.
4. Конопляста С. Ю., Сак Т. В. Логопедія : підручник. Київ : Знання, 2010. 293 с.

Тема 8. Семінар. Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП.

Форма організації на занятті (Робота в парах)

1. Формування комунікативних вмінь і навичок у дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

2. Корекційно-виховна робота з розвитку мовлення дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.

3. Використання сучасних інформаційних технологій у процесі розвитку мовлення дітей із порушеннями опорно-рухового апарату

Обов'язкове практичне завдання

1. Підготуйте 5 артикуляційних та дихальних вправ для корекційного заняття з логопедії при ДЦП.
2. Доберіть кілька вправ на розвиток дрібної моторики із мячиком.
3. Доберіть кілька вправ на розвиток дрібної моторики з використанням казкотерапії.

Рекомендована література

1. Дитячий церебральний параліч : навч.-метод. посіб. / за ред. О. В. Мартинюк. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 312 с.
2. Тарасун В. В. Аутологія: теорія і практика : підручник. Київ : Вадекс, 2018. 590 с.
3. Ткач Х. М. Обстеження мовленнєвого розвитку дітей з аутизмом і тяжкими порушеннями : практичний посібник. Київ, 2019.

РОЗДІЛ 4. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
1	<i>Завдання, принципи, методи і прийоми психолого-педагогічного обстеження дітей-логопатів.</i> Обговорення результатів обстеження. Ведення відповідної документації.	10	12	Виконання усних та письмових завдань за темою, опитування, тестування
2	<i>Диференційна діагностика мовленнєвих порушень.</i> Диференційна діагностика порушень мовлення в дітей.	10	13	
3	<i>Загальний огляд мовленнєвих порушень, напрямки корекційної роботи.</i> Темпо-ритмічні порушення заїкання, недоліки писемного мовлення.	8	10	
4	<i>Напрямки корекційної роботи при порушенні фонетичного стану мовлення та структурно-семантичного боку мовлення.</i> Особливості формування мовлення у дітей із порушенням слуху. Обстеження осіб із зниженим слухом.	8	10	

	Диференційна діагностика слабочуючих дітей та дітей з порушенням мовлення.		
5	<i>Диференційна діагностика та логопедична робота з слабчочуючими дітьми.</i> Усунення різних форм мовленнєвих розладів при порушеннях слуху. Умови, що зумовлюють ефективність корекційного впливу.	10	12
6	<i>Диференційна діагностика та логопедична робота з дітьми з РДА.</i> Зміст, основні напрямки і методи корекційно-логопедичного впливу при подоланні мовленнєвих вад у дітей з РДА.	10	13
7	<i>Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелекту.</i> Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з РДА. Напрями корекційної роботи з РДА.	9	13
8	<i>Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП.</i> Диференційна діагностика дітей з дислалією та дизартрією. Особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП.	9	13
	Разом	74	96

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Тема 1. Завдання, принципи, методи і прийоми психолого-педагогічного обстеження дітей-логопатів. Обговорення результатів обстеження. Ведення відповідної документації.

1. Які основні завдання обстеження дітей із мовленнєвими порушеннями?
2. Які принципи лежать в основі проведення логопедичного обстеження?
3. Які методи використовуються під час обстеження мовлення дитини?
4. Які прийоми застосовуються для встановлення контакту з дитиною?
5. Які компоненти мовлення підлягають обов'язковому обстеженню?
6. У чому полягає комплексний підхід до обстеження дитини-логопата?
7. Як враховуються вікові та індивідуальні особливості дитини під час обстеження?
8. Як здійснюється аналіз результатів логопедичного обстеження?
9. Які вимоги до оформлення результатів обстеження?

10. Яка документація ведеться логопедом за результатами обстеження?
11. Як відбувається обговорення результатів обстеження з батьками та фахівцями?
12. Які труднощі можуть виникати під час обстеження дітей-логопатів?

Тема 2. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень. Диференційна діагностика порушень мовлення в дітей.

1. Які основні критерії розмежування різних мовленнєвих порушень?
2. Які види мовленнєвих порушень потребують особливої диференціації?
3. У чому полягають відмінності між дислалією та дизартрією?
4. Як відрізнити алалію від затримки мовленнєвого розвитку?
5. Які особливості диференціації заїкання від інших порушень темпо-ритмічної сторони мовлення?
6. Яка роль психолого-педагогічного обстеження у диференційній діагностиці?
7. Які методи використовуються для уточнення діагнозу?
8. Як враховуються вікові особливості дитини при встановленні діагнозу?
9. Які труднощі виникають у процесі диференційної діагностики?
10. Яка роль міждисциплінарного підходу (логопед, психолог, лікар) у встановленні діагнозу?
11. Як результати діагностики впливають на вибір корекційної роботи?

Тема 3. Загальний огляд мовленнєвих порушень, напрямки корекційної роботи. Темпо-ритмічні порушення заїкання, недоліки писемного мовлення.

1. Які основні напрями корекційної роботи з дітьми з мовленнєвими порушеннями?
2. Що таке темпо-ритмічні порушення мовлення?
3. Які особливості прояву заїкання у дітей?
4. Які причини виникнення заїкання?
5. Які методи використовуються для подолання темпо-ритмічних порушень?
6. Що відноситься до порушень писемного мовлення?
7. Які причини виникнення дисграфії та дислексії?
8. Які підходи використовуються для корекції порушень писемного мовлення?
9. Яка роль профілактики у запобіганні мовленнєвим порушенням?
10. Як здійснюється комплексний підхід у корекційній роботі?

Тема 4. Напрямки корекційної роботи при порушенні фонетичного стану мовлення та структурно-семантичного боку мовлення. Особливості

формування мовлення у дітей із порушенням слуху. Обстеження осіб із зниженим слухом. Диференційна діагностика слабчочуючих дітей та дітей з порушенням мовлення.

1. Що таке порушення фонетичного боку мовлення та як вони проявляються?
2. У чому полягають порушення структурно-семантичного боку мовлення?
3. Які основні напрями корекційної роботи при фонетичних порушеннях?
4. Які методи використовуються для формування правильної звуковимови?
5. Які підходи застосовуються для розвитку лексико-семантичної сторони мовлення?
6. Які особливості мовленнєвого розвитку дітей із порушенням слуху?
7. Як зниження слуху впливає на формування мовлення?
8. Які методи використовуються для обстеження дітей зі зниженим слухом?
9. Які компоненти мовлення необхідно дослідити у слабчочуючих дітей?
10. У чому полягає диференційна діагностика між слабчочуючими дітьми та дітьми з мовленнєвими порушеннями?
11. Які труднощі виникають при встановленні діагнозу у таких дітей?
12. Яка роль міждисциплінарного підходу у роботі з дітьми зі зниженим слухом?
13. Як організовується корекційна робота з урахуванням особливостей слухового дефекту?

Тема 5. Диференційна діагностика та логопедична робота з слабчочуючими дітьми. Усунення різних форм мовленнєвих розладів при порушеннях слуху. Умови, що зумовлюють ефективність корекційного впливу. У чому особливості мовленнєвих порушень при дизартрії?

1. У чому полягає диференційна діагностика порушень мовлення у дітей зі зниженим слухом?
2. Які критерії відрізнення мовленнєвих порушень при зниженому слуху від інших порушень?
3. Які основні напрями логопедичної роботи з слабчочуючими дітьми?
4. Які методи використовуються для розвитку мовлення у дітей із порушенням слуху?
5. Як формується фонематичний слух у слабчочуючих дітей?
6. Які особливості корекції звуковимови при порушеннях слуху?
7. Які умови забезпечують ефективність корекційного впливу?
8. Яка роль раннього втручання у роботі з дітьми зі зниженим слухом?

9. Які труднощі виникають у процесі логопедичної роботи з такими дітьми?
10. У чому особливості мовленнєвих порушень при дизартрії?
11. Як поєднання дизартрії та порушень слуху впливає на мовлення?
12. Який комплексний підхід застосовується у корекційній роботі з такими дітьми?

Тема 6. Диференційна діагностика та логопедична робота з дітьми з РДА. Зміст, основні напрямки і методи корекційно-логопедичного впливу при подоланні мовленнєвих вад у дітей з РДА.

1. У чому полягає диференційна діагностика РДА та інших мовленнєвих порушень?
2. Які критерії дозволяють відрізнити РДА від алалії чи ЗПР?
3. Які основні напрями логопедичної роботи з дітьми із РДА?
4. Які методи використовуються для встановлення контакту з дитиною?
5. Яка роль розвитку комунікативної мотивації у корекційній роботі?
6. Як формується розуміння мовлення у дітей із РДА?
7. Які підходи застосовуються для розвитку експресивного мовлення?
8. Які альтернативні та додаткові засоби комунікації використовуються?
9. Які труднощі виникають у процесі логопедичної роботи з дітьми із РДА?
10. Які умови забезпечують ефективність корекційного впливу?
11. Яка роль міждисциплінарної взаємодії у роботі з дітьми із РДА?

Тема 7. Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелекту. Особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку. Особливості мовленнєвого розвитку дітей з РДА. Напрями корекційної роботи з РДА.

1. У чому полягає диференційна діагностика мовленнєвих порушень у дітей із інтелектуальними порушеннями?
2. Які критерії дозволяють відрізнити мовленнєві порушення при інтелектуальних порушеннях від інших розладів?
3. Які основні напрями логопедичної роботи з дітьми з порушенням інтелекту?
4. Які особливості логопедичної роботи з дітьми дошкільного віку?
5. Яка роль ігрової діяльності у розвитку мовлення дошкільників?
6. Які особливості мовленнєвого розвитку дітей із РДА?
7. У чому полягає диференційна діагностика РДА та інтелектуальних порушень?
8. Які основні напрями корекційної роботи з дітьми із РДА?
9. Які методи використовуються для розвитку комунікативних навичок?
10. Які труднощі виникають у процесі логопедичної роботи з цими дітьми?

11. Які умови забезпечують ефективність корекційного впливу?
12. Яка роль комплексного підходу у роботі з дітьми з різними порушеннями розвитку?

Тема 8. Диференційна діагностика та особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП. Диференційна діагностика дітей з дислалією та дизартрією. Особливості логопедичної роботи з дітьми із ДЦП.

1. У чому полягає диференційна діагностика мовленнєвих порушень при ДЦП?
2. Які критерії відрізнєння дизартрії від дислалії?
3. Які основні відмінності між дислалією та дизартрією?
4. Які методи використовуються для діагностики мовлення у дітей із ДЦП?
5. Які основні напрями логопедичної роботи з дітьми із ДЦП?
6. Як рухові порушення впливають на формування мовлення?
7. Які вправи застосовуються для розвитку артикуляційного апарату?
8. Які підходи використовуються для розвитку мовного дихання та голосу?
9. Які труднощі виникають у процесі корекційної роботи з дітьми із ДЦП?
10. Які умови забезпечують ефективність логопедичної допомоги таким дітям?
11. Яка роль комплексного підходу (логопед, лікар, реабілітолог) у роботі з дітьми із ДЦП?

РОЗДІЛ 5.

ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати есе на електронному і паперовому носіях, виступити на практичному занятті з відповідною тематикою (протягом семестру)

1.1 Приблизна тематика есе:

№ з/п	Назва теми
1	Роль психолого-педагогічного обстеження у визначенні ефективної логопедичної допомоги дітям
2	Значення диференційної діагностики у виборі корекційної стратегії при мовленнєвих порушеннях
3	Особливості корекційної роботи при поєднанні мовленнєвих і сенсорних порушень (на прикладі дітей із порушенням слуху)
4	Вплив неврологічних порушень на мовленнєвий розвиток дитини (ДЦП,

	дизартрія)
5	Специфіка формування комунікації у дітей із розладами аутистичного спектра
6	Роль комплексного підходу у подоланні мовленнєвих порушень у дітей з особливими освітніми потребами
7	Порівняльний аналіз мовленнєвих порушень при різних видах розвитку (РДА, ЗПР, порушення інтелекту)
8	Значення раннього втручання у профілактиці та корекції мовленнєвих порушень
9	Міждисциплінарна взаємодія як умова ефективної логопедичної роботи
10	Сучасні підходи до формування мовлення у дітей з різними порушеннями розвитку

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есе тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

5.2 Методичні вказівки щодо оформлення есе

Есе — це нарис студента на задану тему, який висловлює обґрунтовану авторську позицію та написаний у вільній формі. Зазвичай як тема есе наводиться цитата, ставиться полемічне питання чи наводиться ситуація з професійної сфери діяльності, яку має осмислити студент.

Структура написання есе зазвичай складається з таких частин:

- вступ;
- основна частина;
- висновок;
- список використаних джерел (літературні джерела (не більше 5) розміщуються в алфавітному порядку, відповідно до ДСТУ 8302:2015.

На титульному листі до структури есе вказують назву навчального закладу, предмет, тему роботи, ПБ та курс, групу студента, ПБ, науковий ступінь та посаду викладача.

Основні технічні вимоги до написання есе:

- шрифт –Times New Roman;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- кегль – 14;
- мова – державна;
- текст розташовується з одного боку аркуша паперу формату А4 (210 x 297 мм);
- до 40 рядків на сторінку;
- в есе має бути назва (збігається з тематикою тексту);
- відступи від країв аркуша – зліва 3 см, згори та знизу 2 см, справа 1,5 см;
- за наявністю використаної літератури – посилання на джерело (наприклад, [1, с. 11]).

ГЛОСАРІЙ

Алалія — системне недорозвинення мовлення внаслідок органічного ураження мовленнєвих зон мозку.

Анамнез — сукупність відомостей про розвиток дитини, умови життя та перебіг захворювань, що враховуються під час обстеження.

Артикуляційна гімнастика — система вправ для розвитку рухливості органів мовлення.

Артикуляційний апарат — органи, що беруть участь у звукоутворенні (язик, губи, щелепа тощо).

Аутизм (РДА) — порушення розвитку, що характеризується труднощами у спілкуванні, соціальній взаємодії та поведінці.

Дизартрія — порушення звуковимови, зумовлене недостатньою іннервацією мовленнєвого апарату.

Дисграфія — часткове порушення письма, що проявляється у стійких помилках.

Дислексія — часткове порушення процесу читання.

Дислалія — порушення звуковимови при нормальному слуху та збереженій іннервації.

Диференційна діагностика — процес розмежування різних порушень мовлення для встановлення точного діагнозу.

ДЦП (дитячий церебральний параліч) — група рухових порушень, що виникають через ураження головного мозку та впливають на мовлення.

Експресивне мовлення — активне мовлення (говоріння).

Зв'язне мовлення — здатність будувати логічно послідовні висловлювання.

ЗПР (затримка психічного розвитку) — уповільнений розвиток психічних функцій, у тому числі мовлення.

Імпресивне мовлення — розуміння зверненого мовлення.

Комунікація — процес обміну інформацією між людьми.

Комунікативна мотивація — потреба дитини у спілкуванні.

Корекційна робота — система педагогічних і логопедичних заходів для подолання порушень.

Лексико-граматична будова мовлення — словниковий запас і граматичні навички мовлення.

Логопед — фахівець, який займається діагностикою та корекцією мовленнєвих порушень.

Логопедичне обстеження — комплексна оцінка стану мовлення дитини.

Мовленнєве дихання — правильна організація дихання під час мовлення.

Мовленнєві порушення — відхилення у розвитку мовлення, що ускладнюють комунікацію.

Обстеження — процес вивчення рівня розвитку мовлення та психічних функцій дитини.

Порушення писемного мовлення — труднощі у формуванні навичок письма та читання.

Принципи обстеження — основні правила проведення діагностики (системність, індивідуальний підхід тощо).

Ринолалія — порушення тембру голосу через анатомічні дефекти мовленнєвого апарату.

Сенсорна алалія — порушення розуміння мовлення при збереженому слуху.

Слабочуючі діти — діти зі зниженим слухом, що впливає на розвиток мовлення.

Темпо-ритмічні порушення — порушення темпу та ритму мовлення (наприклад, заїкання).

Фонематичний слух — здатність розрізняти звуки мовлення.

Фонетична сторона мовлення — правильність вимови звуків.

ФФН (фонетико-фонематичне недорозвинення) — порушення звуковимови та фонематичного сприймання.

ЦНС (центральна нервова система) — система органів, що забезпечує діяльність мозку та нервових процесів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А. М. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей дошкільного віку : підручник. Київ : Вища школа, 2010. 400 с.
2. Бодарева М.І. Латентний компонент порушення як методична проблема логопедії. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки). Збірник наукових праць. Випуск №16 том 1. 2020.
3. Гаврилук, І. М. Методика логопедичної роботи в закладах дошкільної освіти. Київ : Видавництво «Освіта України», 2023. 240 с.
4. Данілавичюте Е. А. Діагностика стану сформованості складових мовленнєвої діяльності, що зумовлюють оволодіння навичок читання. Теорія і практика сучасної логопедії. Київ, Актуальна освіта. 2006. Вип. 3. С.119-136.
5. Ільяна В. М. Попередження дислексій у дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку. Навчально методичний посібник. 2014. 120 с.
6. Коваленко, О. В. Логопедична робота з дітьми дошкільного віку: методичний посібник. Харків : Видавництво «Педагогічна думка», 2022. 180 с.
7. Линдіна Є. Ю., Ревуцька О. В. Технології логопедичного обстеження: навчально-методичний посібник / упор. Є. Ю. Линдіна, О. В. Ревуцька. 2-е видання, доповнене та доопрацьоване. Київ: Освіта України, 2021. 218 с.
8. Літовченко О.В. Заїкання у дітей : Профілактика і корекція. Навчальний посібник. Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2021. 248 с.
9. Луцько К. В. Розвиток акустичної складової мовлення та її проєкція на попередження та подолання мовленнєвих порушень у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Актуальні питання корекційної освіти (педагогічні науки): зб. наук. пр.: вип. 7, у 2 т. Кам'янець-Подільський, ПП Медобори. 2016. С. 226-241.

10. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: Науково-методичний посібник. Київ: КНТ, 2008. 256 с.
11. Рібцун Ю. В. Сходінками правильного мовлення: навчально-методичний посібник. Тернопіль : Мандрівець, 2017. 240 с.
12. Рібцун Ю.В. Дитина з порушенням мовленнєвого розвитку: посібник. Харків: Ранок, 2018. 256 с.
13. Рібцун Ю. В. Формування фонологічного компоненту мовленнєвої діяльності у дітей за умов нормального та порушеного онтогенезу. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова : зб. наук. пр. 2012. № 22. Київ, НПУ імені М. П. Драгоманова. 2012. С.219-222.
14. Соботович Є.Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дитини дошкільного віку // Дефектологія. 2003. №2. С. 2-11.
15. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. 2002. №3. С. 2-4.
16. Тищенко В. В., Рібцун Ю. В. Як навчити дитину правильно розмовляти: від народження до 5 років : поради батькам. Київ, Літера ЛТД. 2006. 128 с.
17. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку із ЗНМ: Програмно-методичний комплекс К.: «Актуальна освіта», 2007. 120с.
18. Трофименко Л.І. Засвоєння лексико-семантичних мовних явищ дошкільниками із загальним недорозвитком мовлення. Зб. наукових праць. Матеріали Міжнародної наукової конференції «Тенденції розвитку корекційної освіти в Україні». К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. 2008. №11. С. 215-219.

19. Трофименко Л.І. Формування орієнтування на слово як одиницю мови у дошкільників із ЗНМ // Дефектологія. 2011. №4. С. 35-38.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт.
URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : офіційний сайт
URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека : офіційний сайт.
URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт.
URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>